

„Telenovela” retrocedarii Palatului Cultural „Astra”, emblema arhitectonica a Sighetului, se apropie de final. Episcopia Maramuresului si Satmarului a descoperit, in arhive, documente care i-ar putea aduce retrocedarea cladirii. Decizia este in curtea ANRP, care trebuie sa tina cont si de istoria Bisericii Ortodoxe. Ar putea fi primul imobil restituit, dupa opt cereri din care nu a fost aprobata niciuna

Lungul drum al Episcopiei Ortodoxe a Maramuresului si Satmarului catre retrocedarea patrimoniului ar putea incepe cu un... palat. Dupa Revolutie, Episcopia a cerut restituirea a 8 imobile, numai ca, pana acum, nu a primit niciunul. Una dintre cele mai importante „mize” in „batalia restituirilor” o reprezinta Palatul Cultural „Astra” din Sighetu Marmatiei, o emblema arhitectonica a „capitalei” Maramuresului Istoric transformata intr-un palat „vesnic revendicat”.

Asociatia Culturala din Maramures a inceput constructia palatului in 1912, pe locul unui cimitir reformat. Initial, cladirea a adapostit Biblioteca Asociatiei Culturale, un cazino, un muzeu, sali de expozitii, un restaurant, camere de oaspeti, precum si Muzeul orasului. In 1919, palatul a devenit sediul Asociatiunii pentru Cultura Poporului Roman din Maramures, iar din 1927, a fost inchiriat departamentului Astra. In 1938, Consiliul de Ministri, in frunte cu primul ministru Armand Calinescu si ministrul Culturii Octavian Goga, a decis sa doneze „pe veci” imobilul Episcopiei Ortodoxe a Maramuresului. Numai ca palatul a fost folosit doar doi ani de Episcopie, pana in 1940, dupa Dictatul de la Viena. Dupa Revolutie, Episcopia a incercat sa obtina Palatul, dar cererea catre Autoritatea Nationala pentru Restituirea Proprietatilor (ANRP) n-a fost solutionata inca. Actul in baza caruia s-a depus cererea de restituire n-a fost de gasit. Pana acum. Pr. Dr. Augustin Vasile, vicar administrativ al Episcopiei Ortodoxe a Maramuresului si Satmarului, explica: „Noi am facut o documetatie pentru restituire. Documentatia e trimisa mai demult. A trimis-o parintele Balan. Eu am aprofundat mai serios aceasta problema, pentru ca lipseau acte din dosar. In ultimele luni, s-au facut progrese importante. Cei de la Comisia speciala de retrocedare de la Bucuresti au cerut actul de donatie care a fost facut in timpul regelui Carol al II-lea. Iar acest act l-am gasit greu, pentru ca am facut adrese pe la mai multe institutii care au avut in arhive asa ceva. Ce s-a intamplat, de fapt? Episcopia noastra a fost desfiintata in 1948. Arhiva a fost transferata de la noi la Suceava si, apoi, la Oradea, iar asa s-au pierdut foarte multe documente. Am cautat la Arhivele Nationale, in Maramures, Satu Mare, Cluj, Bucuresti si, pana la urma, culmea este ca am gasit documentul in arhiva noastra. A

fost o a doua transa de aducere a arhivei de la Oradea si am gasit dosarul original, cu actul de donatie semnat de catre prim-ministrul de atunci, Armand Calinescu si de ministrul Cultelor, care a fost poetul Octavian Goga”.

Actul de donatie gasit in urma cu aproximativ o luna e autentificat si a fost urmat de inscrierea in Cartea Funciara. Preotul Augustin Vasile spune ca: „In CF, figureaza Palatul Episcopiei pana astazi. Documentatia descoperita in arhiva e trimisa la Bucuresti de saptamana trecuta si asteptam prima sedinta a Comisiei. De acolo, se da o decizie”. Daca decizia Comisiei va fi favorabila, reprezentantii Episcopiei vor prelua de la Primaria Sighet palatul. In prezent, in palat functioneaza trei institutii de cultura. Ioan Ardelean Pruncu, directorul Scolii de Arta Sighetu Marmatiei, spune ca: „Palatul gazduieste trei institutii de cultura. Scoala de Arta este de la facerea cladirii. Cladirea a fost ridicata de asociatiile culturale reunite ale Maramuresului, atat cele romanesti, cat si cele unguresti, evreiesti si nemtesti care erau la anul 1905, cand s-a pornit chestiunea asta. Toate asociatiile s-au contopit, in ideea ca au nevoie de o cladire in care sa-si poata desfasura activitatile. Si au facut aceasta cladire. Daca regimul habsburgic si ocupatia trecatoare din 1940 – 1944 i-au lasat aceasta destinatie si, in buna parte, administratia romaneasca, asta inseamna ceva. In momentul de fata, se afla in administrarea Primariei Sighetu Marmatiei. Da, autoritatile s-au ingrijit mai mult sau mai putin de starea cladirii. Dar trebuie de avut in vedere ca a fost intotdeauna prima cladire din oras rechizitionata, pentru ca are o pozitie strategica foarte buna si pentru ca avea toate facilitatile: curent propriu, instalatii sanitare etc. Comandamentele trupelor celor care au trecut prin oras si au stat mai mult au rechizitionat-o si, intotdeauna dupa plecarea lor, n-a ramas intr-o stare foarte buna. Pe cat s-a putut, administratia locala a intretinut-o si o intretine in continuare, in masura posibilitatilor. Acum, exista un proiect mai mare care, de fapt, o va salva. Suntem pe cale de a realiza un studiu de fezabilitate, intr-un proiect mai mare de reabilitare a cladirii”.

Reprezentantii Episcopiei spun insa ca nu au de gand sa evacueze nicio institutie din cladire, in cazul in care Comisia le va da castig de cauza, ci, dimpotriva, sa stabileasca destinatia unor spatii in acord cu Primaria: „Nu scoatem afara pe nimeni! Noi dorim sa folosim o parte din Palat, in care sa asezam Protopopiatul. In prezent, Protopopiatul din Sighetu Marmatiei functioneaza intr-o casa parohiala. Vrem sa reactivam capela care a fost a Episcopiei. Prima data, Episcopia a pierdut Palatul in 1940, iar acolo a fost o capela pictata. Peste picturile noastre, armata de atunci a dat cu zugraveala. Noi am dori sa inlaturam zugraveala, sa restauram si sa dam din nou functionalitate capelei. Intentionam ca, acolo, sa avem o sala de sedinte in care preotii din zona Maramuresului sa se poata intalni. Unde e biblioteca, noi vrem sa avem un parteneriat cu Primaria, sa ne intelegem, ca doar suntem institutii romanesti. Dar, in acest moment, nu depinde de noi. Noi suntem cei care cerem. Depinde de autoritatile statului cand ne pun in posesie. Trebuie sa se intruneasca acea Comisie speciala de pe langa Guvern. Asteptam”.

Intrebari pentru ANRP

Pentru a afla pozitia tuturor partilor implicate, GAZETA a transmis o cerere de furnizare de informatii publice catre ANRP, in care am solicitat detalii despre stadiul solutionarii cererii de revendicare si etapele de inregistrare si completare a dosarului depus de Episcopia Ortodoxa a Maramuresului si Satmarului. Pana la ora inchiderii editiei, nu am primit niciun raspuns.

Autor: Mircea CRISAN

Sursa: Gazeta de Maramures